

PROFESINIŲ MOKYKLŲ MOKINIŲ PASIRINKIMO IR GALIMYBIŲ TĘSTI STUDIJAS TECHNOLOGINĖJE KRYPTYJE VERTINIMAS

Valdas Pruskus

Vilniaus Gedimino technikos universitetas, Humanitarinis institutas, Filosofijos ir politologijos katedra,
Saulėtekio al. 11, LT-10223 Vilnius, Lietuva, el. paštas politologija@vgtu.lt

Straipsnyje, remiantis atlikto tyrimo duomenimis, analizuojama profesinių mokyklų mokinių požiūris į galimybes išlaikyti egzaminus ir tęsti studijas aukštojoje mokykloje, renkantis technologinę kryptį. Taip pat aiškinamasi, kaip tas galimybes vertina profesijos ir bendruosius dalykus dėstantys mokytojai. Pateikiami siūlymai gerinti mokinių motyvacijai, renkantis technologinės pakraipos studijas aukštojoje mokykloje.

Reikšminiai žodžiai: motyvacija, profesija, aukštoji mokykla, profesinė mokykla, technologinė kryptis, studijos, mokymo kokybė.

doi: 10.3846/coactivity.2010.18

Įvadas

Lietuvos profesinėse mokyklose mokama pagal trijų tipų profesinio rengimo programas: skirtas baigusiems specialiojo ugdymo programas, neturintiems pagrindinio išsilavinimo, turintiems pagrindinį išsilavinimą, turintiems vidurinį išsilavinimą.

Ne visas profesinio mokymo programas baigę mokiniai gali stoti į aukštąsias mokyklas. Tačiau tie, kurie tokią teisę turi, gana vangiai stoja į aukštąsias mokyklas ir tęsia studijas: 2003 m. įstoję į universitetus sudarė 1,5 % nuo visų tais metais baigusiųjų profesines mokyklas, o 2007 m. – jau tik 1 %. Kiek noriau stoja į kolegijas – 2003 m. jie sudarė – 4,3 %, 2007 m. – 4,7 % (*Profesinių mokyklų mokiniai...*).

Galima spėti, kad tokiam pasirinkimui iš dalies turi įtakos tai, kad kai kurios kolegijos baigusiems profesines mokyklas padidina stojamąjį bałą, o universitetai kol kas to nedaro.

Vangus baigusiųjų profesines mokyklas stojimas į aukštąsias mokyklas, ypač renkantis technologinę mokymosi kryptį, neabejotinai

turi savas priežastis. Šiuo klausimu išsamesnių tyrimų turime nedaug. Pagrindinis tyrėjų dėmesys sutelktas į mokinių profesinio informavimo, konsultavimo ir orientavimo mokyklose situacijos analizę (Laužackas ir kt. 2004; Laumenskaitė, Petkevičiūtė 2004; *Mokinių profesinis informavimas...* 2006; *Jaunuolių, atėjusių mokyti...* 2005; Danilevičius, Laužackas 2005, Gurskienė 2004.

Tačiau profesinių mokyklų mokinių ateities planai, galimybės išlaikyti valstybinius egzaminus ir tęsti studijas aukštojoje nėra išsamiau tyrinėti.

Šio straipsnio tikslas – remiantis atlikto tyrimo duomenimis, atskleisti profesinių mokyklų mokinių ateities planus ir galimybių studijuoti aukštojoje mokykloje vertinimą.

Šiam tikslui pasiekti keliama tokie uždaviniai:

- išsiaiškinti baigusiųjų profesines mokyklas mokinių studijų ateities planus;
- atskleisti, kaip mokiniai vertina savo galimybes išlaikyti valstybinius egzaminus;

- išsiaiškinti, kaip mokiniai ir mokytojai (profesijos ir bendrųjų dalykų) vertina galimybes tęsti studijas;
- nustatyti mokinių motyvacijos rinktis aukštojoje mokykloje technologinę mokymosi kryptį didinimo veiksniai.

Tyrimo metodologinis ir metodinis pagrindimas

Siekiant išsiaiškinti mokinių ateities planus ir įvertinti jų galimybes studijuoti aukštojoje mokykloje, buvo atliktas tyrimas, apklausiant profesinių mokyklų mokinius ir ten dirbančius profesijos dalykus dėstančius mokytojus. Respondentų atranka – atsitiktinė klasterinė.

Atrankos patikimumas – 95 %, paklaida – 0,05. Tyrimo imties tūrį sudaro 1408 respondentai (929 profesinių mokyklų mokiniai; 221 – profesinių mokyklų profesijos ir bendrųjų dalykų mokytojas). Renkant empirinius duomenis, buvo atlikta reprezentatyvi profesinių mokyklų mokinių anketinė apklausa raštu, kuri papildyta duomenimis, gautais atlikus pedagoginių darbuotojų personalo pusiau struktūrizuotus interviu.

Duomenų atrankos patikimumą užtikrina kruopštus ir preciziškas atsitiktinės atrankos būdas, o duomenų surinkimo patikimumą – laikantis anonimiškumo kontrolės, laiko, būtino atsakyti į anketoje pateiktus klausimus, ir kt. principai.

Empiriniai duomenys buvo koduojami, apdorojami, analizuojami, naudojant SPSS 16 for Windows (*Statistical Package For Social Sciences*) programą.

Tyrimo rezultatai ir jų analizė

Baigusiujų profesines mokyklas studijų planai

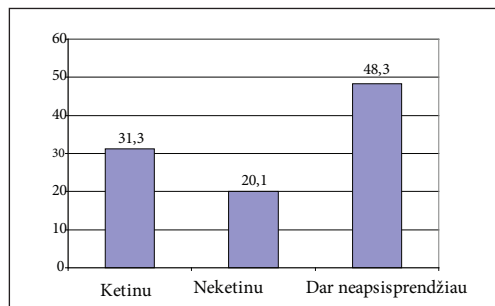
Profesinės mokyklos baigimas mokiniams atveria galimybes ne tik siekti profesinės karjeros, bet ir toliau tęsti studijas aukštojoje mokykloje. Tyrimas parodė, kad trečdalis (31,3 %) profesinę mokyklą baigusiujų mokinių yra tvir-

tai apsisprendę ir ketina tęsti studijas aukštojoje mokykloje. Penktadalis (20,1 %) visai neketina žengti tokio žingsnio ir yra linkę daryti karjerą savo profesinėje veikloje. Tačiau beveik pusę (48,3 %) sudaro dar neapsisprendusieji, kurie yra potencialūs aukštųjų mokyklų studentai (1 pav.).

Galima spėti, kad tą nepasisprendimą lemia, viena vertus, abejonės dėl galimybių išlaikyti valstybinius egzaminus ir pasirengimo tęsti studijas aukštojoje mokykloje, kita vertus, aukštųjų mokyklų Lietuvoje ir jų siūlomų studijų programų gausa.

Mokinių galimybės išlaikyti valstybinius egzaminus

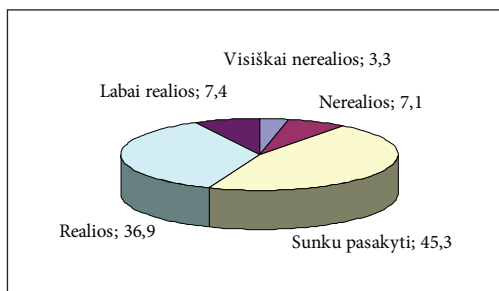
Savo galimybes išlaikyti valstybinius egzaminus profesinių mokyklų mokiniai vertina gana santūriai. Į klausimą „Kiek realios Jūsų galimybės išlaikyti valstybinius egzaminus, kurie leistų tęsti studijas aukštojoje mokykloje?“ trečdalis

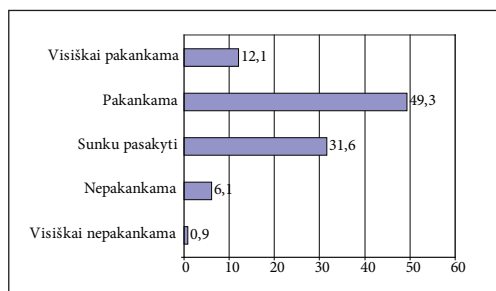
1 pav. Profesinių mokyklų mokinių požiūris į studijų tęsimą aukštojoje mokykloje (profesinių mokyklų moksleivių atsakymai, %)

apklaustųjų profesinių mokyklų mokinių nurodė, kad yra realios (36,9 %) ir netgi labai realios (7,4 %). Sunkiai įsivaizduoja save sėkmingai išlaikiusius valstybinius egzaminus beveik pusė apklaustųjų (sunku įsivaizduoti – 45,3 %) (2 pav.).

Dešimtadalis galimybes vertina gana pesimistiškai (nerealios – 7,1 % ir visiškai nerealios – 3,3 %).

2 pav. Profesinių mokyklų mokinių požiūris į savo galimybes išlaikyti valstybinius egzaminus (profesinių mokyklų moksleivių atsakymai, %)

3 pav. Profesinių mokyklų mokinių požiūris į lavinimo dalykų mokymosi kokybę (profesinių mokyklų moksleivių atsakymai, %)

Tai rodo mokinių tarpe egzistuojančią valstybinių egzaminų (kaip baubo, nuolat keičiančio savo išvaizdą – kintančius reikalavimus) fobiją ir pasirengimą juos laikyti bei tęsti studijas aukštojoje mokykloje. Turint omenyje, kad į valstybinius egzaminus įeina bendrojo lavinimo dalykai, galima spėti, kad mokiniams kelia nerimą jų mokymo kokybė.

Į klausimą „Ar bendrojo lavinimo dalykų mokymo kokybė profesinėje mokykloje yra pakankama egzaminams išlaikyti?“ nuomonės išsiskyrė. Daugiau kaip pusė (49,3 %) apklaustųjų mokinių mano, kad bendrojo lavinimo mokymo dalykų mokymo kokybė yra pakankama, o 12,1 % netgi visiškai pakankama. Galima spėti, kad ši jaunimo dalis yra numąčiusi tęsti studijas aukštojoje mokykloje ir nusiteikusi gana optimistiškai. Kritiškiau vertinantieji bendrojo lavinimo dalykų mokymo kokybę sudaro palyginti nedidelę dalį apklaustųjų (nepakankama – 6,1 % ir visiškai nepakankama – 0,9 %). Tokia jų pozicija rodo, kad jie didesnių vilčių dėl tolesnių studijų neturi ir vargu ar bandys siekti aukštesnio išsilavinimo (3 pav.).

Pažymėtina, kad net trečdalis apklaustųjų neturi aiškos nuomonės (sunku pasakyti – 31,6 %).

Galima spėti, kad šiai daliai apklaustųjų pirmiausia priklauso tie, kurie neketina tęsti studijų aukštojoje mokykloje, apskritai nelabai domisi bendrojo lavinimo dalykais, daugiau kreipdami dėmesį į profesijos mokymo dalykus arba tiesiog tai jiems nerūpi. Taip pat ir tie, kurie dar nėra apsisprendę. Pastarieji sudaro po-

tencialių studentų kontingentą, į kuriuos turėtų kreipti dėmesį aukštosios mokyklos, iš anksto supažindindamos profesinių mokyklų mokinius su savo siūlomomis studijų programomis.

Galimybių tęsti studijas aukštojoje mokykloje vertinimas

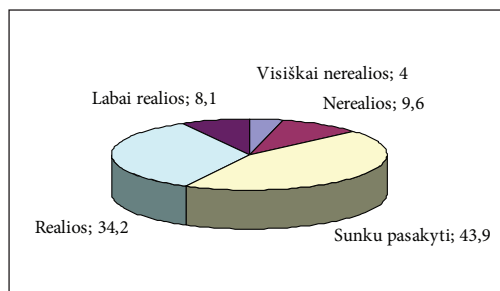
A. Profesinių mokyklų mokinių požiūris

Tyrimas parodė, kad profesinių mokyklų mokiniai savo galimybes tęsti studijas aukštojoje mokykloje vertina nevienodai. Beveik pusė apklaustųjų mokinių yra nusiteikę gana optimistiškai ir mano, kad galimybės tęsti studijas aukštojoje mokykloje yra realios – 34,2 % ir netgi labai realios – 8,1 % (4 pav.).

Tačiau nemažai ir pesimistų, manančių, kad galimybės įstoti ir tęsti studijas aukštojoje mokykloje nerealios (9,6 %) ir netgi visiškai nerealios (4 %). Galima manyti, kad šios jaunimo dalies pesimizmas pagrįstas ne tik kritišku profesinės mokyklos mokymo kokybės vertinimu, bet ir savikritišku asmeninio pasirengimo studijuoti aukštojoje mokykloje suvokimu. Pažymėtina, kad beveik pusė apklaustųjų dėl tolesnių studijų neturi aiškos nuomonės (sunku pasakyti – 43,9 %).

Galima spėti, kad šią jaunimo dalį sudaro tie, kurie neketina tęsti studijų ir yra numatę siekti profesinės karjeros pagal įgytą specialybę.

Į klausimą, ar bendrojo lavinimo dalykų mokymosi kokybė profesinėje mokykloje yra pa-

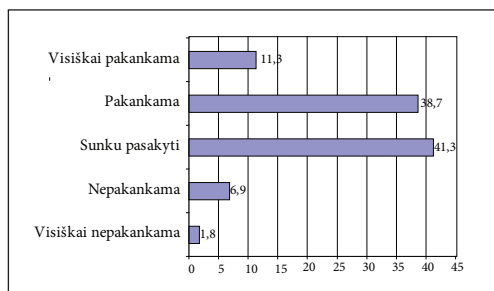
4 pav. Profesinių mokyklų moksleivių požiūris į galimybes tęsti studijas aukštojoje mokykloje (profesinių mokyklų moksleivių atsakymai, %)

kankama tęsti studijoms aukštojoje mokykloje, beveik pusė apklaustųjų profesinių mokyklų mokinių atsakė teigiamai (pakankama 38,7 % ir visiškai pakankama – 11,3 %). Beveik dešimtdalis įvertino neigiamai (nepakankama 6,9 % ir visiškai nepakankama – 1,8 %). Aiškos pozicijos šiuo klausimu neturėjo 41,3 % apklaustųjų mokinių (5 pav.).

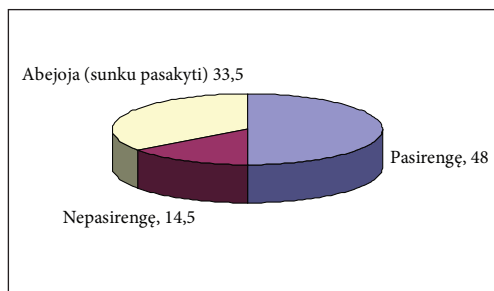
Galima spėti, kad tai, kad palyginti didelė dalis (daugiau kaip du penktadaliai) apklaustųjų neturi aiškos pozicijos tiek dėl savo galimybių tęsti studijas aukštojoje mokykloje, tiek dėl bendrųjų dalykų dėstymo pakankamumo, rodo nesidomėjimą aukštuoju išsilavinimu, kuris galės užtikrinti socialinį statusą ir materialinę gerovę. Kur kas labiau pasitikima savo jėgomis ir geros, paklausios profesijos įgijimu. Kita vertus, tai netiesiogiai rodo ir menkas aukštųjų mokyklų pastangas sudominti mokinius aukštojo (profesijos) išsilavinimo įgijimo galimybėmis, palaikant glaudesnius ryšius su profesinėmis mokyklomis ir imantis praktinių veiksmų jų studijų nuostatoms formuoti.

B. Profesijos ir bendrųjų dalykų mokytojų požiūris

Tyrimas parodė, kad nors trečdalis apklaustųjų mokytojų abejoja (sunku pasakyti – 33,5 %) baigusiųjų profesines mokyklas pasirengimu studijuoti aukštojoje mokykloje, tačiau beveik pusė apklaustųjų profesijos mokytojų (48 %) mano, kad jie tam yra visiškai pasirengę (6 pav.). Tas profesijos mokytojų optimizmas atrodo

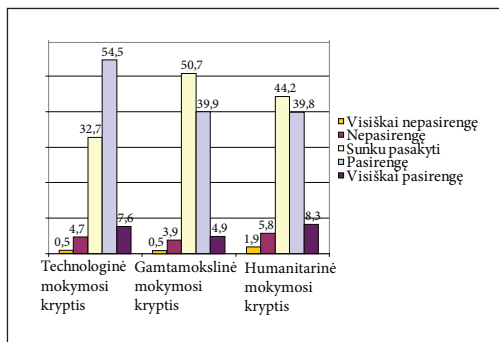
5 pav. Profesinių mokyklų moksleivių požiūris į bendrojo lavinimo dalykų mokymosi kokybę profesinėje mokykloje (profesinių mokyklų moksleivių atsakymai, %)

6 pav. Mokytojų požiūris į baigusiųjų profesines mokyklas pasirengimą studijuoti aukštosiose mokyklose, (%)

turi gana realų pagrindą. Neabejotina, kad profesinėje mokykloje įgytos profesijos žinios ir įgūdžiai itin svarbūs studijuojant aukštojoje mokykloje, ypač pasirinkus profesiją, kurios pagrindai jau gauti. Tuos pagrindus, profesijos mokytojų požiūriu, kaip tik ir suteikia profesinė mokykla. Todėl nenuostabu, kad profesijos mokytojai mokinių galimybes studijuoti aukštojoje mokykloje vertina kur kas optimistiškiau nei patys mokiniai, kurie negali objektyviau iš šalies įvertinti šių savo privalumų.

Apklaustųjų mokytojų požiūris į mokinių, pasirinkusių technologinę, gamtamokslinę ir humanitarinę mokymosi kryptį, pasirengimą studijuoti aukštojoje mokykloje gana aiškus ir savaip motyvuotas. Kaip matyti (7 pav.), pasirengusiais studijuoti aukštojoje mokykloje profesinės mokyklos mokytojai laiko technologinę mokymosi kryptį pasirinkusius moksleivius (54,5 %) ir visiškai pasirengusiais – 7,6 %. Tuo

7 pav. Profesinių mokyklų mokytojų požiūris į technologinę, gamtamokslinę ir humanitarinę mokymosi kryptį pasirinkusių moksleivių pasirengimą studijuoti aukštojoje mokykloje, %

tarpu gamtamokslinę ir humanitarinę mokymosi kryptį pasirinkusiųjų pasirengimas studijoms vertinamasis beveik trečdaliu mažiau, o visiškai pasirengusiųjų – maždaug vienodai.

Dėl technologinės pakraipos moksleivių pasirengimo studijoms mažiau abejojama (sunku pasakyti – 32,7 %) ir atitinkamai 50,7 % ir 44,2 %).

Galima spėti, kad tokiam požiūriui susiformuoti įtakos turi ne tik įsitikinimas, kad technologinės pakraipos moksleiviai yra įgiję kompetencijų, kurių reikia studijoms, bet ir realūs faktai.

Mokinių motyvacijos rinktis technologinę mokymosi kryptį didinimo veiksniai

Tyrimas parodė, kad mokinių motyvacijos rinktis technologinę mokymosi kryptį galimybių didinimo spektras gana platus. Dauguma apklaustųjų profesijos dalykų mokytojų nurodė, kad motyvaciją rinktis technologinę mokymosi kryptį reikia kryptingiau formuoti jau bendrojo lavinimo mokykloje. Pateiktus siūlymus tolesnėms studijoms aukštojoje mokykloje skatinti, renkantis technologinę mokymosi kryptį, galima būtų suskirstyti į kelias grupes.

1. Materialinės bazės technologinei mokymosi kryptčiai profesinėse mokyklose stiprinimas
Daugelis tiek bendrojo lavinimo dalykų, tiek profesijos dalykų mokytojų teigė, kad mate-

rialinė bazė profesinėje mokykloje technologinei kryptčiai ruošti yra nepakankama, o kartais net prastesnė nei bendrojo lavinimo dalykų bazė. Tai savo ruožtu atgraso ir mokinius nuo tokio pasirinkimo.

Todėl:

- „būtina stiprinti materialinę mokyklos bazę, specialiai įrengti kabinetus studijuojantiems technologinę pakraipą moksleiviams;
- „materialinė bazė turi būti pritaikyta technologiniam mokymuisi“. Ją reikia nuolat atnaujinti ir gerinti, sukuriant aplinką, kuri skatintų mokinių pasirinkimą gilintis į technologinius dalykus.

2. Profesinių mokyklų aprūpinimas kompetentingais profesijos dalykų specialistais

Dauguma apklaustųjų mokytojų, kaip vieną iš svarbių profesinio mokymo patrauklumo didinimo veiksnių nurodė profesijos dėstytojų kvalifikaciją:

- „turi būti ne tik gera materialinė bazė, bet ir kompetentingi specialistai“;
- „gerai įrengti kabinetai negali atstoti prasto specialisto, menkai išmanančio savo profesiją ir nesiekiančio ja sudominti, uždegti savo mokinius“;
- „aprūpinti mokyklas reikalinga mokymo bazė ir geras profesijos specialistais“.

3. Ugdymo turinio kaita

Dauguma apklaustųjų mokytojų nurodė, kad ugdymo turinys pagrindinėje mokykloje yra gana nepaslankus. Daugiau pasirenkamųjų dalykų turėtų būti 9–10 klasėse, kad moksleiviai galėtų susipažinti su įvairiomis alternatyvomis.

Taigi:

- „ugdymo turinys turi būti patrauklesnis moksleiviams, įvesti daugiau praktinių dalykų, kurių reikia gyvenant rinkos visuomenėje ir kurių buvimas galėtų skatinti moksleivius rinktis technologinę pakraipą“;
- būtina „su technologinės pakraipos žiniomis supažindinti moksleivius jau pagrindinėje mokykloje“;

- „mažinti teorijos apimtį“, „įvesti praktines pamokas“ ir taip „skatinti vaiko dalyvavimą darbinėje veikloje“.

Būtina supažindinti su naujausiomis šiuolaikinėmis technologijomis, parodant jų pažinimo ir įvaldymo svarbą būsimai karjerai. Taigi:

- būtinas „ugdymo programos praktinis, o ne teorinis orientavimas“;
- „daugiau praktinės veiklos... Mokiniai jau puikiai sugeba rasti medžiagą kompiuteryje, bet nemoka praktinių dalykų“;
- teigiama, kad reikia „mažinti pamokų skaičių, skirtų lietuvių kalbai, dailei, muzikai, o daugiau pamokų skirti technologijai“;
- „ekonomika turi būti ne pasirenkamas, bet privalomas dalykas“;
- „mokykla turi siekti išleisti į gyvenimą brandų žmogų,“ o ne žinių prikimštą vartotoją.“

4. Informuotumo apie technologinę mokymosi pakraipą ir galimybių, ją baigus, toliau tęsti studijas didinimas

Apklaustieji mokytojai nurodė, kad apsisprendimui rinktis technologinę pakraipą didelę įtaką turi nepakankamas informuotumas. Tokią informaciją turi gauti ne tik vaikai, bet ir jų tėvai.

„Daugiau informacijos apie technologinę pakraipą, kuri padėtų susivokti tėvams, kokios jų vaikų galybės, ir patiems vaikams daugiau sužinoti apie tokią mokymosi galimybę“.

Apskritai „moksleiviai turėtų būti plačiau supažindinami su profesijomis ir jų galimybėmis, kad lengviau suvoktų profesijos darbų pobūdį ir galėtų išbandyti savo galimybes bei tinkamumą konkrečioms profesijoms ne teoriškai, o praktiškai.“ Tam galėtų pasitarnauti profesinės dienos, kurių metu moksleiviai ne tik pabuvotų konkrečiose įmonėse, bet ir arčiau susipažintų su rūpima specialybe ir padirbėtų praktiškai.

Didesnį informuotumą galėtų užtikrinti dažnesni susitikimai su technologinių specialybių atstovais.

„Plačiau informuoti apie technologines specialybes per atvirųjų durų dienas mokyklose“.

„Į mokyklas dažniau turėtų atvažiuoti specialistai, tarkime, iš VGTU, VU ir kt.“

Būtina padėti moksleiviui apsispręsti rinktis technologinę mokymosi kryptį.

„Mokinius, kuriems yra sunku mokytis vidurinėje mokykloje ar gimnazijoje, mokytojai turėtų nukreipti į profesinę mokyklą, nes jiems čia būtų kur kas lengviau bei paprasčiau mokytis, greičiau įgytų specialybę“.

Teigiama, kad būtina ne tik suteikti kuo daugiau informacijos apie siūlomas profesijas, bet ir „aiškinti, kad, baigus profesinę mokyklą, durys nėra uždaromos tolesnėms studijoms“.

„Nemenkinti profesinės mokyklos, paaiškinti, kad baigus profesinę mokyklą, taip pat galima stoti į aukštąją mokyklą ir tęsti studijas“.

5. Mokinių gebėjimų ir poreikių tyrimų plėtotė, kuri padėtų moksleiviams geriau pažinti save, nustatyti savo poreikius bei polinkius ir taip suorientuotų renkant mokymo pakraipą

Dauguma apklaustųjų mokytojų nurodė, kad turėtų būti gerai organizuotas mokinių gebėjimų ir poreikių pažinimas bei tyrimas. Taip pat kryptingai atliekamas profesinis orientavimas, kad savo laimingą gyvenimą galima pradėti kurti ne tik nuo aukštosios mokyklos. Baigus vidurinę, galima baigti aukštesniąją mokyklą, geriau pažinti save ir tik tada, esant poreikiui, siekti aukštojo mokslo.

Būtina sudaryti palankias sąlygas ir galimybes profesinės mokyklos moksleiviams studijuoti bendruosius dalykus diferencijuotai pagal pasirinktą (aukštesnį nei įprastą) mokymosi lygį, kas padėtų įveikti nepasitikėjimą savo jėgomis ir sudarytų prielaidas geriau pasiruošti studijoms aukštojoje mokykloje.

Išvados

Tyrimas parodė, kad trečdalis (31,3 %) profesinę mokyklą baigusiujų mokinių ketina tęsti studijas aukštojoje, penktadalis (20,1 %) neketina, beveik pusę (48,3 %) sudaro dar neapsisprendusieji.

Savo galimybes išlaikyti valstybinius egzaminus profesinių mokyklų moksleiviai ver-

tina gana santūriai. Tik trečdalis apklaustųjų (36,9 %) mano, kad tokia galimybė yra reali, beveik pusė (45,3 %) ją sunkiai įsivaizduoja, nors daugiau kaip pusė moksleivių (49,3 %) bendrojo lavinimo dalykų mokymosi kokybę profesinėje mokykloje laiko pakankama ir netgi visiškai pakankama (12,1 %) valstybiniams egzaminams išlaikyti.

Beveik pusė apklaustųjų profesinių mokyklų moksleivių mano, kad galimybės tęsti studijas aukštojoje mokykloje yra realios – 34,2 %, labai realios – 8,1 %, nerealių – 9,6 % ir visiškai nerealių – 4 %. Tačiau beveik tiek pat neturi aiškos nuomonės (sunku pasakyti – 43,9 %). Galima spėti, kad į šį atsakiusių tarpą pateko tie, kurie neketina tęsti studijų ir sieks profesinės karjeros įgytos specialybės srityse.

Nors profesinių mokyklų mokytojai profesinių mokyklų mokinius, besimokančius pagal bendrojo lavinimo programos technologinę pakraipą, laiko labiausiai pasirengusiais studijuoti aukštosiose mokyklose technologinę kryptį, dažniausiai į jas stoja tik maža dalis baigusiujų.

Tai rodo, kad rinktis studijuoti technologinę kryptį aukštojoje mokykloje apsunkina kliūtys, kurios sietinos ne tiek su dalykinio pasirengimo kokybe, kiek su mūsų visuomenės gyvenimo realijomis. Dažnai tai lemia ekonominės priežastys – įgytoji darbininkiška profesija leidžia gauti gerokai didesnę atlyginimą nei turint aukštąjį išsilavinimą.

Taip pat gana plačiai paplitusi nuostata, kurią neretai išsako ir patys mokytojai, kad profesinė mokykla – tai nėra ta vieta, kur galima gauti kokybišką išsilavinimą, leidžiantį tęsti studijas aukštojoje mokykloje, o tai ugdo mokinių nepasitikėjimą savo jėgomis, susitaikėliškumą su savo „darbininkiška“ padėtimi ir nenorą nieko keisti.

Pagrindiniai profesinių mokyklų mokinių motyvacijos rinktis technologinės pakraipos studijas aukštojoje mokykloje didinimo veiksniai:

1) ugdymo turinio kaita, sudaranti galimybes rinktis technologinius dalykus jau pagrindinėje mokykloje;

2) materialinės bazės technologinei mokymosi kryptčiai profesinėse mokyklose stiprinimas;

3) bendrojo lavinimo dalykų mokytojų domėjimosi technologiniais dalykais skatinimas;

4) informuotumo apie technologinę mokymosi pakraipą ir galimybių, ją baigus, toliau tęsti studijas didinimas.

Literatūra

- Danilevičius, E.; Laužackas, R. 2005. „Pirminio vidurinio profesinio rengimo reformos tyrimas“, *Profesinis rengimas* 9. Vilnius: ŠMM.
- Gurskinė, O. 2004. „Pirminio profesinio rengimo politika Lietuvoje ir ES“, *Profesinis rengimas* 8.
- Jaunuolių, atėjusių mokyti į profesines mokyklas, motyvai bei tolesnio mokymosi planai ir galimybės*: tyrimo ataskaita. 2005. Vilnius: Švietimo ir mokslo ministerija, Vytauto Didžiojo universitetas.
- Laumenskaitė, E.; Petkevičiūtė, N. 2004. „Asmeninė motyvacija kaip profesinės karjeros pagrindas“, *Profesinis rengimas* 8.
- Laužackas, R.; Danilevičius, E.; Gurskinė, O. 2004. *Profesinio rengimo reforma Lietuvoje: parametrai ir rezultatai*. Kaunas: VDU leidykla.
- Mokinių profesinis informavimas, konsultavimas ir orientavimas mokyklose*: tyrimo ataskaita. 2006. Vilnius: Švietimo ir mokslo ministerija.
- Profesinių mokyklų mokiniai. Požymiai: mokymo pakopa, statistiniai rodikliai ir metai* [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <<http://db1.stat.gov.lt/stat-bank/selectvarval/saveselections.asp?MainTable=M3110403&PLanguage=0&TableStyle=&Buttons=&PXSId=3646&IQY=&TC=&ST=ST&rvar0=&rvar1=&rvar2=&rvar3=&rvar4=&rvar5=&rvar6=&rvar7=&rvar8=&rvar9=&rvar10=&rvar11=&rvar12=&rvar13=&rvar15>>.

EVALUATION OF CHOICE AND POSSIBILITIES OF VOCATIONAL SCHOOLS' STUDENTS TO CONTINUE STUDIES IN THE TECHNOLOGICAL TREND

Valdas Pruskus

On the basis of the data of the carried out research, the article analyzes the attitude of students of vocational schools towards the possibilities to pass the exams and to continue studies in the higher school choosing technological trend. The evaluation of those possibilities by profession subject teachers is also presented.

The research showed that one third (31.3 per cent) of students who graduated from vocational school was going to continue their studies in the higher school, one fifth (20.1 per cent) was not going to study and about a half (48.3 per cent) have not decided what to do.

The students of vocational schools evaluate their possibilities to pass the state exams rather reservedly. Only third of them (36.9 per cent) considers it as realistic and almost half (45.3 per cent) hardly believe it could happen. Over half of the surveyed (49.3 per cent) vocational schools' students evaluate the quality of school subjects as sufficient and 12.1 per cent – as high to pass the state exams, 6.1 per cent of students evaluate as insufficient and 0.9 per cent – as low. However, one third of the surveyed do not have clear opinion (it is difficult to say – 31.6 per cent).

Almost half of the surveyed vocational schools' students think their possibilities to continue studies in the higher school are realistic – 34.2 per cent, very realistic – 8.1 per cent, unreal – 9.6 per cent and totally unreal – 4 per cent. Almost half of the surveyed do not have clear opinion (it is difficult to say – 43.9 per cent) Almost half of the surveyed profession subject teachers (48 per cent) think that after graduating vocational school students are absolutely ready to continue studies in the higher school but one third of them (33.5 per cent) doubt it.

The proposals on improvement of students' motivation in choosing technological trend in the higher school are presented here as well.

Keywords: motivation, profession, higher school, vocational school, technological trend, studies, quality of education.

Įteikta 2010 01 19; priimta 2010 02 18